Lietas arhīva Nr. C-0010-18/22
ECLI:LV:RAT:2018:0518.C04001018.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2018.gada 18.maijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese I.Grauda
ar sekretāri S.Kazaini,
piedaloties Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāvei Irēnai Razumļovai un Rīgas apgabaltiesas zvērinātai notārei Argitai Gustafssonei,
izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgas pilsētas pašvaldības sūdzību par Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones rīcību.

A p r a k s t o š ā

[1] 2018.gada 14.februārī Rīgas pilsētas pašvaldība iesniedza Rīgas apgabaltiesā sūdzību par Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones rīcību.

[1.1] 2018.gada 16.janvārī Rīgas apgabaltiesas zvērināta notāre Argita Gustafssone, atbildot uz Rīgas domes Īpašuma departamenta 2018.gada 5.janvāra iesniegumu Nr.I-6/DI-18-11-nd par saistības nodošanu piespiedu izpildei, izsniedza notariālo izpildu aktu par 4111,39 EUR, bet pārējā daļā par nokavējuma procentiem 2450,01 EUR apmērā notāre 2018.gada 16.janvārī pieņēma lēmumu Nr.1-6/23 par atteikumu izsniegt notariālo izpildu aktu pieprasītajā apmērā.

Rīgas pilsētas pašvaldība uzskata notāres rīcību, neizdodot notariālo izpildu aktu pilnā apmērā, kādā tas bija lūgts iesniegumā, par nepamatotu un neatbilstošu normatīvo aktu regulējumam.

[1.2] Notāre lēmumu pamatoja ar 2014.gada 4.aprīļa Patērētāju tiesību aizsardzības centra izstrādātajām Vadlīnijām par nokavējuma procentu un līgumsoda piemērošanu ar patērētājiem noslēgtajos līgumos saistībā ar 2013.gada 4.jūlija grozījumiem Civillikumā, norādot, ka iesniegumā aprēķinātie un vienošanās pielīgtie nokavējuma procenti neatbilst jēdzienam "godīga darījuma prakse", kas uzskatāms par Civillikuma 1.pantā nostiprinātā labas ticības principa atvasinājumu, ko raksturo godīgums un otra līdzēja interešu ievērošana. Notāre norāda, ka iesniegumā norādītais nokavējuma procentu aprēķins neatbilst godīgai darījumu praksei, jo tiek izmantota /pers. B/ ekonomiskā atkarība, maksātnespējas problēmas, pozīcijas vājums attiecībā pret Rīgas pilsētas pašvaldību.

[1.2.1] No lēmumā norādītā izriet, ka nokavējuma procenti ir aprēķināti atbilstoši vienošanās noteiktajam. Atbilstoši Notariāta likuma 87.^{3}pantam notāre atzina vienošanās saturu par atbilstošu patērētāju aizsardzības noteikumiem.

[1.2.2] Pašvaldība nepiekrīt lēmumā paustajam viedoklim, jo parāds, par ko tika noslēgta vienošanās, bija izveidojies uz 2016.gada 5.jūliju, jo parādnieks laicīgi nepildīja 2013.gada 5.decembra zemes nomas līgumā Nr.RD-13-1240-lī noteiktās maksājuma saistības. Līgums joprojām ir spēkā. Ministru kabinets ar 2007.gada 30.oktobra noteikumu Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu" 12.punktu ir noteicis pašvaldībai kā publiskai personai konkrētu nokavējuma procentu apmēru, kas tika iekļauts vienošanās un atbilstoši kuram arī ir veikts nokavējuma procentu aprēķins.

[1.2.3] Attiecībā uz vadlīnijās un notāres norādīto, ka pašvaldība izmantojusi otras puses ekonomisko atkarību, pašvaldība paskaidro, ka vienošanās noslēgšana tikai uzlaboja parādnieka stāvokli, jo viņam bija iespēja samaksāt parādu ilgstošākā periodā, pret viņu netika vērsta parāda piedziņa, turklāt, ja nebūtu noslēgta vienošanās, parādam tiktu rēķināti nokavējuma procenti no 2016.gada 5.jūlija atbilstoši līguma 3.8.apakšpunktam un Ministru kabineta noteikumu Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu" 12.punktam.

Norāde, ka pašvaldība izmantojusi otras puses maksātnespējas problēmu, vairāk attiecas uz īsterminā kredītiem ar neadekvātiem līgumsodiem un procentiem par kapitāla lietošanu, kas neattiecas uz vienošanos, jo tā tika noslēgta par nomas maksas parādu, vienošanās nav paredzēti procenti par kapitāla lietošanu, kā arī nav paredzēti līgumsodi. Ir paredzēti tikai nokavējuma procenti Ministru kabineta noteikumos Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu" noteiktajā apmērā.

Attiecībā uz norādi, ka pašvaldība izmantojusi otras puses pozīcijas vājumu, pašvaldība norāda, ka civiltiesiskos darījumos pašvaldībai ir tikai juridiskas personas tiesības, kuras tiek ierobežotas ar normatīvajiem aktiem (piemēram, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums un Ministru kabineta noteikumi Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu").

Notāre neatsaucas uz to, ka pašvaldība neveic pasākumus, lai līguma pārkāpuma gadījumā mazinātu radītos zaudējumus, kavējas celt prasību, pieaudzējot līgumsodu, jo pašvaldība darīja visu, lai norādītie apstākļi neiestātos.

Atsaucoties uz judikatūru, pašvaldība norāda, ka Civillikuma 1.pants ir jāpiemēro tikai izņēmuma gadījumos, kad šo tiesību normu piemērošanas rezultāts būtu absolūti netaisnīgs pret kādu no pusēm.

[1.2.4] Līdz ar to, vadoties no augstāk minētā, notāre nav ievērojusi Notariāta likuma 39.panta trešajā daļā, 107.^{6}pantā un 107.^{7}pantā noteikto, veikusi nepareizus aprēķinus atzītajiem nokavējuma procentiem notariālajā izpildu aktā (3905,87 x 0,1% x 91 = 355,43 EUR, nevis 205,52 EUR), kā arī pieņēmusi lēmumu, nepareizi tulkojot tiesību normas, kā rezultātā nav izsniegts notariālais akts par nokavējuma procentiem 2450,01 EUR apmērā.

Pamatojoties uz Notariāta likuma 39.panta trešo daļu, D^{1} sadaļu, 205.pantu, lūdz atzīt zvērinātas notāres Argitas Gustafssones 2018.gada 16.janvāra lēmumu Nr.1-6/23 par atteikumu izsniegt notariālo izpildu aktu pieprasītajā apmērā par prettiesisku; uzdot zvērinātai notārei Argitai Gustafssonei izsniegt notariālo izpildu aktu par nokavējuma procentiem 2450,01 EUR apmērā.

[2] 2018.gada 8.martā Rīgas apgabaltiesā tika saņemti Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones paskaidrojumi, kuros notāre uzskata sūdzību par nepamatotu, jo ir izsniegusi notariālo izpildu aktu atbilstoši Notariāta likumam un godīgai darījumu praksei.

[2.1] Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2014.gada 4.aprīlī izstrādātajām Vadlīnijām par nokavējuma procentu un līgumsoda piemērošanu ar patērētājiem noslēgtajos līgumos saistībā ar 2013.gada 4.jūlija grozījumiem Civillikumā iesniegumā aprēķinātie un 2016.gada 11.augustā noslēgtajā vienošanās par parāda summas samaksu pielīgtie nokavējuma procenti neatbilst jēdzienam "godīga darījumu prakse", kas uzskatāms par

Civillikuma 1.pantā nostiprinātā labas ticības principa atvasinājumu, ko raksturo godīgums un otra līdzēja interešu ievērošana. Iesniegumā norādītais nokavējuma procentu aprēķins neatbilst godīgai darījumu praksei, jo tiek izmantota /pers. B/ ekonomiskā atkarība, maksātspējas problēmas, pozīciju vājums attiecībā pret Rīgas pilsētas pašvaldību.

[2.2] /pers. B/ ir patērētājs Patērētāju tiesību aizsardzības likuma ietvaros, kuram jānodrošina iespēja īstenot un aizsargāt savas likumīgās tiesības.

[2.3] Saskaņā ar Notariāta likuma 107.[3]pantu piespiedu izpildei var nodot notariālo aktu, kura noteikumi atbilst patērētāju tiesību aizsardzībai noteiktajām prasībām.

[2.4] Saskaņā ar Notariāta likuma 107.[4]pantu kreditors notariālo aktu var iesniegt zvērinātam notāram nodošanai piespiedu izpildei viena gada laikā no attiecīgās saistības izpildes termiņa iestāšanās dienas, bet pašvaldība lūdza notariālo izpildu aktu par laika periodu no 2016.gada 25.augusta līdz 2018.gada 4.janvārim, kas neatbilst Notariāta likumā noteiktajam.

Iesniedzējam tika paskaidrots, ka pastāv iespēja griezties tiesā vispārējās prasības tiesvedības kārtībā attiecībā uz nokavējuma procentiem.

[3] Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāve Irēna Razumļova tiesas sēdē sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem argumentiem.

Rīgas apgabaltiesas zvērināta notāre Argita Gustafssone tiesas sēdē sūdzību neatzina uz paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

M o t ī v u d a ļ

[4] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies lietas dalībnieku viedokli, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka sūdzība ir pamatota un apmierināma daļēji.

[5] Atbilstoši Notariāta likuma 107.[3]panta 1.punktam piespiedu izpildei var nodot šā likuma 107.[1]panta pirmajā daļā norādīto notariālo aktu, kas atbilst šādām prasībām – izpildei nododamie akta noteikumi atbilst patērētāju tiesību aizsardzībai noteiktajām prasībām.

Savukārt saskaņā ar Notariāta likuma 107.[4]pantu kreditors notariālo aktu var iesniegt zvērinātam notāram nodošanai piespiedu izpildei viena gada laikā no attiecīgās saistības izpildes termiņa iestāšanās dienas. Ja notariālais akts nav nodots piespiedu izpildei viena gada laikā no attiecīgās saistības izpildes termiņa iestāšanās dienas, saistības izpildi var prasīt vispārējās prasības tiesvedības kārtībā.

[5.1] Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā nav pamatots Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones 2018.gada 16.janvāra atteikumā par notariālā izpildu akta izsniegšanu pieprasītājā apmērā (l.l.22) minētais arguments, ka izpildei nododamā notariālā akta noteikumi par nokavējuma procentiem neatbilst godīgai darījumu praksei.

Kā to pareizi ir norādījusi Rīgas pilsētas pašvaldība, tās tiesības ir ierobežotas ar normatīvajiem aktiem, tajā skaitā Ministru kabineta 2007.gada 30.oktobra noteikumiem Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu". Atbilstoši minēto noteikumu 12.punkta trešajam teikumam par nomas līgumā noteikto maksājumu termiņu kavējumiem iznomātājs aprēķina nokavējuma procentus – 0,1 % apmērā no kavētās maksājuma summas par katru kavējuma dienu.

No 2016.gada 11.augustā starp Rīgas pilsētas pašvaldību un /pers. B/ noslēgtās vienošanās par parāda summas samaksu (l.l.12-l.l.13) 3.punkta ir redzams, ka puses tajā vienojās par nokavējuma procentiem 0,1 % apmērā no nesamaksātā parāda par katru nokavēto dienu. Šādi vienošanās noteikumi pilnībā atbilst Ministru kabineta 2007.gada 30.oktobra noteikumu Nr.735 "Noteikumi par publiskas personas zemes nomu" prasībām un nav atkarīgi no Rīgas pilsētas pašvaldības kā pakalpojuma sniedzēja. Ievērojot minēto, nav pamata uzskatīt, ka notariālā akta noteikumi neatbilst patērētāju tiesību aizsardzībai noteiktajām prasībām.

Turklāt pamatota ir Rīgas pilsētas pašvaldības norāde, ka zvērināta notāre, taisot notariālo aktu 2016.gada 11.augustā, atbilstoši Notariāta likuma 87.[3]pantam jau atzina vienošanās saturu par atbilstošu patērētāju aizsardzības noteikumiem.

[5.2] Nav pamatota zvērinātas notāres norāde, ka pašvaldības lūgums izsniegt notariālo izpildu aktu par laika periodu no 2016.gada 25.augusta līdz 2018.gada 4.janvārim neatbilst Notariāta likuma 107.[4]pantā noteiktajam. Kā redzams no vienošanās par parāda summas samaksu 3.punkta, /pers. B/ pienākums maksāt nokavējuma procentus no 2016.gada 5.jūlija iestājas tikai gadījumā, ja tiek kavēti vienošanās 2.punktā minētie maksājumi. Tādējādi nav pamata viena gada termiņu notariālā akta nodošanai piespiedu izpildei saistīt ar 2016.gada 25.augustu, bet tas ir aprēķināms no dienas, kad iestājušies vienošanās 3.punktā minētie apstākļi.

[6] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones rīcība, atsakoties izsniegt notariālo izpildu aktu pieprasītajā apmērā, ir atzīstama par nepareizu.

Savukārt Rīgas pilsētas pašvaldības sūdzība daļā par pienākuma uzlikšanu Rīgas apgabaltiesas zvērinātai notārei Argitai Gustafssonei izdot notariālo aktu par nokavējuma procentiem 2450,01 EUR apmērā ir noraidāma. Tiesas kompetencē neietilpst pienākuma uzlikšana zvērinātam notāram – tā aprobežojas ar zvērināta notāra rīcības pārbaudi atbilstoši Notariāta likuma prasībām un viņa rīcības atzīšanu par nepareizu, ja tiek konstatēta tās neatbilstība likuma prasībām. Turklāt atteikums izsniegt notariālo aktu daļā par nokavējuma procentiem var tikt pamatots arī uz cita atteikuma pamata.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Notariāta likuma 205., 206.[1]pantu, Civilprocesa likuma 230., 442., 444.[1]pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o l ē m a

Rīgas pilsētas pašvaldības sūdzību par Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones rīcību – apmierināt daļēji.

Atzīt par nepareizu Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones rīcību, atsakoties izsniegt notariālo izpildu aktu pieprasītajā apmērā.

Pārējā daļā Rīgas pilsētas pašvaldības sūdzību par Rīgas apgabaltiesas zvērinātas notāres Argitas Gustafssones rīcību – noraidīt.

Lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā no dienas, kad lēmums ir pieejams tiesas kancelejā, Latvijas Republikas Augstākajā tiesā, iesniedzot blakus sūdzību Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā un iemaksājot drošības naudu 70 *euro*.

Lēmuma sastādīšanas un pieejamības tiesas kancelejā datums – 2018.gada 18.maijs.

Tiesnese I.Grauda